

A בס"ד

Today we will Be"H learn דף קט"ו of מציעא. Some of the topics we will learn about include:

החובל אלמנה

The מחלוקת whether the prohibition against taking collateral from a widow only applies to

ענייה, a poor widow; or even

עשירה, a wealthy widow;

This may depend on whether

דרשין טעמא דקרא

We use the reason for a Mitzvah to determine its parameters.

החובל ריחיים ורכב

The prohibitions against taking the upper or lower millstone as collateral;

The Gemara discusses whether in these cases one also receives מלקות for

דבר שעושין בו אוכל נפש

The prohibition against taking any item used in food preparation, as it is a

A

החובל אלמנה

דרשין טעמא דקרא

החובל ריחיים ורכב

דבר שעושין בו
אוכל נפש

B לאו שבכללות

A general injunction that includes several, distinct prohibitions;

שני כלים שעושין מלאכה אחת

If one takes as collateral two utensils that function together as a single unit, he transgresses the prohibition כי

נפש הוא חובל twice.

B

לאו שבכללות

שני כלים
שעושין
מלאכה אחת

1 So let's review...

Zugt di Mishnah

אלמנה

בין שהיא ענייה

בין שהיא עשירה

אין ממשכנין אותה

One may not take collateral from a widow, whether poor

or rich;

שנאמר לא תחבול בגד אלמנה

And the Pasuk does not differentiate;

1

תלמוד

אלמנה

בין שהיא ענייה - בין שהיא עשירה
אין ממשכנין אותה

*One may not take collateral from a widow,
whether poor or rich;*

שנאמר לא תחבול בגד אלמנה

And the Pasuk does not differentiate

2 The Gemara cites a ברייתא in which this Halachah is actually a Machlokes:

אלמנה
בין שהיא ענייה
בין שהיא עשירה
אין ממשכנין אותה
דברי רבי יהודה
holds that one may not take collateral from any widow.
רבי שמעון אומר
עשירה ממשכנין אותה
ענייה אין ממשכנין אותה
holds that one may take collateral from a wealthy widow, but not from a poor widow, because
אתה חייב להחזיר לה
ואתה משיאה שם רע בשכנותיה
He will have to visit her daily to return the collateral, thereby giving her a bad reputation in her neighborhood.

The Gemara explains

רבי יהודה
לא דריש טעמא דקרא
רבי שמעון
דריש טעמא דקרא
רבי יהודה does not use the Mitzvah's reason to determine its specific Halachos; while רבי שמעון does use the Mitzvah's reason to infer specific Halachos.

However, the Gemara asks,

הא איפכא שמעינן להו
In the following ברייתא, they take opposite positions:

The Pasuk says

ולא ירבה לו נשים
ולא יסור לבבו

The king may not marry more than 18 wives, so that they shall not turn his heart astray.

רבי יהודה אומר

מרבה הוא

ובלבד שלא יהו מסירות את לבו

He may marry additional wives, as long as they are כשרות, who will not lead him astray. Apparently, because

דריש טעמא דקרא

However,

רבי שמעון אומר

אפילו אחת

והיא מסירה את לבו

הרי זה לא ישאנה

The Pasuk forbids marrying even one wife who would lead him astray. Rather,

ולא ירבה לו נשים

אפילו כאביגיל

He may not marry more than 18 wives, even if they are as righteous as אביגיל. Apparently, because

לא דריש טעמא דקרא

2

ברייתא

אלמנה

בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה
אין ממשכנין אותה

דברי רבי יבוצדק

holds that one may not take collateral from any widow.

רבי שמעון אומר

עשירה ממשכנין אותה
ענייה אין ממשכנין אותה

One may take collateral from a wealthy widow, but not from a poor widow, because

אתה חייב להחזיר לה

ואתה משיאה שם רע בשכנותיה

He will have to visit her daily to return the collateral, thereby giving her a bad reputation in her neighborhood.

רבי שמעון

דריש

טעמא דקרא

רבי יבוצדק

לא דריש

טעמא דקרא

הא איפכא שמעינן להו

רבי שמעון אומר

אפילו אחת

והיא מסירה

את לבו

הרי זה

לא ישאנה

The Pasuk forbids even one wife who would lead him astray.

Rather...

ולא ירבה לו נשים - אפילו כאביגיל
He may not marry more than 18 wives, even if they are as righteous as אביגיל.

Apparently, because לא דריש טעמא דקרא

ולא ירבה לו נשים

ולא יסור לבבו

The king may not marry more than 18 wives, so that they shall not turn his heart astray.

רבי יבוצדק אומר

מרבה הוא

ובלבד שלא

יהו מסירות

את לבו

He may marry additional wives, as long as they are כשרות, who will not lead him astray.

Apparently, because דריש טעמא דקרא

3 The Gemara answers
 רבי יהודה לא דריש טעמא דקרא
 Generally, רבי יהודה does not infer Halachos from the reason, and so one may not take collateral from any widow.
 However, the case of the king is different, because
 ושאני הכא דמפרש קרא
 מאי טעמא לא ירבה לו נשים
 משום דלא יסור
 The Torah explicitly explains that the king may not marry additional wives BECAUSE they might lead him astray, implicitly permitting him to marry additional, righteous women.
 On the other hand, רבי שמעון
 בעלמא דרשינן טעמא דקרא
 Generally, רבי שמעון does infer Halachos from the reason, and so one may take collateral from a wealthy widow.
 However, the case of the king is different, because
 לכתוב רחמנא לא ירבה
 ואנא ידענא מאי טעמא
 משום דלא יסור
 Even if the Torah would not state the reason, we would use this rationale to limit the prohibition to women who might lead him astray. Therefore,
 אפילו אחת ומסירה את לבו
 הרי זה לא ישאנה
 The Torah is stating a distinct prohibition against marrying even a single wife who might lead him astray. Therefore, the prohibition against additional wives must refer to even righteous women.
 =====

3

רבי יהודה
לא דריש טעמא דקרא
*And so one may not take collateral from any widow.
 However, the case of the king is different, because*

ושאני הכא
דמפרש קרא מאי טעמא
לא ירבה לו נשים – משום דלא יסור
The Torah explicitly explains that they might lead him astray.

רבי שמעון
בעלמא דרשינן טעמא דקרא
*Generally, רבי שמעון does infer Halachos from the reason,
 and so one may take collateral from a wealthy widow.
 However, the case of the king is different.*

Because
לכתוב רחמנא לא ירבה
ואנא ידענא מאי טעמא – משום דלא יסור
*Even if the Torah would not state the reason,
 we would use this rationale to limit the prohibition to
 women who might lead him astray.*

Therefore,
אפילו אחת ומסירה את לבו
הרי זה לא ישאנה
*The Torah is stating a distinct prohibition against
 marrying even a single wife who might lead him astray.
 Therefore, the prohibition against additional wives
 must refer to even righteous women.*

4 Zugt di Mishnah
 החובל את הריחים
 עובר משום לא תעשה
 If the מלוה takes the millstone of the לווה as collateral, he
 transgresses a לאו.
 וחייב משום שני כלים
 שנאמר לא יחבול ריחים ורכב
 If he takes the entire millstone, he actually transgresses
 two לאוין, one each for the upper and lower stones, because
 they are two distinct utensils and the Torah mentions
 them separately.

The Mishnah concludes
 ולא ריחים ורכב בלבד אמרו
 אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש
 שנאמר כי נפש הוא חובל
 Although the Torah specifies millstones, it is also
 forbidden to take any item used for food preparation.

4 החובל את הריחים
 עובר משום לא תעשה
 If the מלוה takes the millstone of the לווה as collateral,
 he transgresses a לאו.

וחייב משום
 שני כלים
 שנאמר
 לא יחבול ריחים ורכב

If he takes the entire millstone,
 he actually transgresses two לאוין,

one each for the upper and lower stones,
 because they are two distinct utensils
 and the Torah mentions them separately.

The Mishnah concludes

ולא ריחים ורכב בלבד אמרו
 אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש
 שנאמר כי נפש הוא חובל

Although the Torah specifies millstones,
 it is also forbidden to take any item
 used for food preparation.

5 The Gemara cites a מחלוקת regarding these לאוין:
 חבל ריחים לוקה שתיים
 ומשום ריחים
 ומשום כי נפש הוא חובל
 If he takes the lower millstone, he transgresses two לאוין;
 the specific לאו against taking the millstone, and the
 general לאו against taking any food-related item.
 Similarly,
 ריחים ורכב
 לוקה שלש
 משום ריחים ורכב
 ומשום כי נפש הוא חובל
 If he takes both millstones, he transgresses three לאוין; the
 two specific לאוין against taking the upper and lower
 millstones, and the general לאו against taking any
 food-related item.

However, רב יהודה holds
 חבל ריחים
 לוקה אחת
 If he takes the lower millstone, he transgresses only one
 לאו.
 ריחים ורכב
 לוקה שתיים
 If he takes both millstones, he transgresses two לאוין.
 However,
 כי נפש הוא חובל
 לשאר דברים הוא דאתא
 The general לאו applies only to other food-related items.

5

רב פנא

<p>ריחים ורכב לוקה שלש משום ריחים ורכב ומשום כי נפש הוא חובל <i>If he takes both millstones, he transgresses three לאוין; the two specific לאוין against taking the upper and lower millstones, and the general לאו against taking any food-related item.</i></p>	<p>חבל ריחים לוקה שתיים משום ריחים ומשום כי נפש הוא חובל <i>If he takes the lower millstone, he transgresses two לאוין; the specific לאו against taking the millstone, and the general לאו against taking any food-related item.</i></p>
--	--

רב יב/דב

**חבל ריחים
לוקה אחת**
*If he takes the lower millstone,
 he transgresses only one לאו.*

**ריחים ורכב
לוקה שתיים**
If he takes both millstones, he transgresses two לאוין.

However,
**כי נפש הוא חובל
לשאר דברים הוא דאתא**
*The general לאו applies only to other
 food-related items.*

6 מחלוקת: The Gemara cites a seemingly related

רבא says
אכל נא לוקה שתיים
מבושל לוקה שתיים
משום נא
או משום מבושל

If one eats the פסח קרבן partially roasted, or boiled, he gets מלקות twice; for the specific לאו against eating the פסח קרבן either partially roasted or boiled, and for the general לאו against eating it any way other than fully roasted.

Therefore,
נא ומבושל לוקה שלש
משום נא ומשום מבושל
ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש

If one eats some of a פסח קרבן partially roasted and some of it boiled, he gets מלקות three times; for the two specific לאוין and for the general לאו.

However, אביי argues
אין לוקין על לאו שבכללות

One does not get מלקות for a general לאו that includes several prohibitions, and so he only gets מלקות twice, for the two specific לאוין.

The Gemara suggests

אביי דאמר כרב יהודה
ורבא דאמר כרב הונא

רבא agrees with רב יהודה, that one does not get מלקות for general לאוין such as חובל and כי נפש הוא חובל and כי אם צלי אש, while רבא agrees with רב הונא, that one does get מלקות for these general לאוין.

6

A seemingly related מחלוקת:

רבא

**אכל נא לוקה שתיים
מבושל לוקה שתיים
משום נא – או משום מבושל
ומשום כי אם צלי אש**

If one eats the פסח קרבן partially roasted, or boiled, he gets מלקות twice;
for the specific לאו against eating the פסח קרבן either partially roasted or boiled, and for the general לאו against eating it any way other than fully roasted.

Therefore,

**נא ומבושל לוקה שלש
משום נא ומשום מבושל
ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש**

If one eats some of a פסח קרבן partially roasted and some of it boiled, he gets מלקות three times; for the two specific לאוין and for the general לאו.

אביי

אין לוקין על לאו שבכללות

One does not get מלקות for a general לאו that includes several prohibitions, and so he only gets מלקות twice, for the two specific לאוין.

רבא

דאמר כרב הונא

לוקין על
לאו שבכללות

One does get מלקות for these
לאוין general.

אביי

דאמר כרב יהודה

אין לוקין על
לאו שבכללות

One does not get מלקות for
לאוין general
such as חובל and
כי נפש הוא חובל
and כי אם צלי אש

7 However, the Gemara explains that it's not necessarily so:

לוקין על לאו שבכללות

Generally, one DOES receive מלקות for general לאוין.

However,

כי נפש הוא חובל

לא משמע ריחים ורכב

הלכך לשאר דברים הוא דאתא

This general לאו serves to include other food-related items; therefore, it does NOT apply to millstones.

However,

כי אם צלי אש למאי אתא

ש"מ ללאו

This general לאו includes only the specific לאוין of eating the פסח partially roasted or boiled. Therefore, it serves as an additional לאו, and one DOES receive מלקות three times.

Similarly, רב הונא might hold

אין לוקין על לאו שבכללות

Generally, one does NOT receive מלקות for general לאוין.

However,

כי נפש הוא חובל

יתירא הוא

שדייה אריחים ורכב

This general לאו is superfluous regarding millstones.

Therefore, it clearly serves as an additional לאו, applicable to all food-related items, including millstones, and one DOES receive מלקות three times. However,

כי אם צלי אש

לאו יתירא הוא

This לאו is needed to teaches us

בשעה שישנו בקום אכול צלי

ישנו בבל תאכל נא

The לאוין against eating the פסח partially roasted or boiled apply only during the time he is commanded to eat it roasted, i.e. after nightfall. Therefore, it is not an additional, distinct at all.

=====

7

רב יהודה might hold

לוקין על לאו שבכללות

Generally, one does receive מלקות for general לאוין.

However,

כי נפש הוא חובל

לא משמע ריחים ורכב

הלכך לשאר דברים הוא דאתא

This general לאו serves to include other food-related items; therefore, it does NOT apply to millstones.

However,

כי אם צלי אש - למאי אתא

ש"מ ללאו

This general לאו includes only the specific לאוין of eating the פסח partially roasted or boiled.

Therefore, it serves as an additional לאו, and one DOES receive מלקות three times.

רב הונא might hold

אין לוקין על לאו שבכללות

Generally, one does NOT receive מלקות for general לאוין.

However,

כי נפש הוא חובל - יתירא הוא

שדייה אריחים ורכב

This general לאו is superfluous regarding millstones.

Therefore, it clearly serves as an additional לאו, applicable to all food-related items, including millstones, and one DOES receive מלקות three times.

However,

כי אם צלי אש - לאו יתירא הוא

This לאו is needed to teaches us

בשעה שישנו בקום אכול צלי

ישנו בבל תאכל נא

The לאוין against eating the פסח partially roasted or boiled apply only during the time he is commanded to eat it roasted, i.e. after nightfall.

Therefore, it is not an additional, distinct at all.

8 The Gemara cites a ברייתא that derives a general principle from our Mishnah:

מה ריחים ורכב
שהן מיוחדין שני כלים
ועושין מלאכה אחת
וחייב על זה בפני עצמו
ועל זה בפני עצמו

Just as one is liable separately for each millstone, even though they work as a pair;

אף כל דברים
שהן שני כלים מיוחדים
ועושין מלאכה אחת
חייב על זה בפני עצמו
ועל זה בפני עצמו

So too, one is liable twice for any utensil that consists of two distinct parts. Therefore,

חבל
זוג של ספרים
וצמד של פרות
חייב שנים

If one took as collateral a pair of scissors or the yoke of a pair of oxen, which consist of two distinct parts, he gets מלקות twice.

8

ברייתא

מה ריחים ורכב
שהן מיוחדין שני כלים
ועושין מלאכה אחת
וחייב על זה בפני עצמו
ועל זה בפני עצמו

Just as one is liable separately for each millstone, even though they work as a pair;

אף כל דברים
שהן שני כלים מיוחדים
ועושין מלאכה אחת
חייב על זה בפני עצמו
ועל זה בפני עצמו

So too, one is liable twice for any utensil that consists of two distinct parts.

Therefore,

חבל
זוג של ספרים
וצמד של פרות
חייב שנים

If one took as collateral a pair of scissors or the yoke of a pair of oxen, which consist of two distinct parts, he gets מלקות twice.